

THE RULE OF LAW AND ITS IMPORTANCE IN SOCIETY

Abdullayev Sunnat Nurulla o'g'li
Sarbon University
Law Program
Second-Year Student

Eshonqulov Otajon Davlat o'g'li
Sarbon University
Law Program
First-Year Student

QONUN USTUVORLIGI VA UNING JAMIYATDAGI AHAMIYATI

Abdullayev Sunnat Nurulla o'g'li
Sarbon universiteti,
“Yurisprudensiya” ta’lim yo’nalishi
2-bosqich talabasi

Eshonqulov Otajon Davlat o'g'li
Sarbon universiteti,
“Yurisprudensiya” ta’lim yo’nalishi
1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada qonun ustuvorligining mazmun-mohiyati, uning huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini shakllantirishdagi o'rni hamda jamiyat taraqqiyotiga ta'siri tahlil qilinadi. Qonun ustuvorligining konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari, inson huquq va erkinliklarini himoya qilish, davlat organlari faoliyatining qonuniyligi va ochiqligini ta'minlash, korrupsiyaning oldini olish hamda fuqarolarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi. Tadqiqotda normativ-huquqiy hujjatlarni tahlil qilish, tizimli yondashuv va mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalaniladi. Tahlil natijasida qonun ustuvorligini mustahkamlashning asosiy yo'nalishlari aniqlashtirilib, uni amalda ta'minlashga qaratilgan taklif va tavsiyalar ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: qonun ustuvorligi, huquqiy davlat, fuqarolik jamiyati, demokratik jamiyat, inson huquqlari, qonuniylik, huquqiy madaniyat.

Abstract: This article analyses the content and essence of the rule of law, its role in the formation of a legal state and civil society, and its impact on societal development. the constitutional and legal foundations of the rule of law, the protection of human rights and freedoms, Particular attention is paid to ensuring the legality and transparency of the activities of state bodies, preventing corruption, and raising the legal culture of citizens. The research employs the methods of analysis of normative legal documents, a systematic approach, and logical generalisation. The analysis identifies the main directions for strengthening the rule of law and puts forward proposals and recommendations aimed at its practical implementation.

Keywords: rule of law, a state governed by the rule of law, civil society, democratic society, human rights, legality, legal culture.

Аннотация: В данной статье анализируются содержание и сущность верховенства закона, его роль в формировании правового государства и гражданского общества, а также его влияние на развитие общества. конституционные и правовые основы верховенства закона, защита прав и свобод человека, особое внимание уделяется обеспечению законности и прозрачности деятельности государственных органов, предотвращению коррупции и повышению правовой культуры граждан. В ходе исследования использованы методы анализа нормативных правовых актов, системный подход и логическое обобщение. В результате анализа определены основные направления укрепления верховенства права и сформулированы предложения и рекомендации, направленные на его практическую реализацию.

Ключевые слова: верховенство закона, правовое государство, гражданское общество, демократическое общество, права человека, законность, правовая культура.

Kirish. Bugungi kunda qonun ustuvorligini ta'minlash demokratik huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Jamiyatning iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy sohalarida barqaror taraqqiyotga erishish, inson huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish hamda davlat organlari faoliyatining qonuniyligini ta'minlash bevosita mazkur tamoyilning amalda qay darajada ta'minlanganiga bog'liq.

Qonun ustuvorligi davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarida Konstitutsiya hamda qonunlarning ustunligini ta'minlash, davlat organlari, mansabdor shaxslar, tashkilotlar va fuqarolarning qonunchilik talablariga rioya etishi bilan tavsiflanadi. Ushbu tamoyil davlat hokimiyatining qonun bilan belgilangan doirada amalga oshirilishini, inson

huquq va erkinliklarining kafolatlanishini hamda huquqbuzarliklar uchun qonunda nazarda tutilgan javobgarlik choralarining qo'llanilishini nazarda tutadi. Qonun ustuvorligining muhim jihati shundaki, u faqat qonunlarning mavjudligi bilan cheklanmaydi. Qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning amalda samarali ishlashi, fuqarolarning huquqlarini himoya qilish mexanizmlarining mavjudligi va davlat organlari faoliyati ustidan qonuniy nazoratning yo'lga qo'yilishi ham mazkur tamoyilning ajralmas tarkibiy qismlaridir. Shu sababli qonun ustuvorligi huquqiy normalar, davlat boshqaruvi amaliyoti va jamiyatning huquqiy madaniyati o'zaro uyg'unligini talab etadi. O'zbekiston Respublikasida qonun ustuvorligini ta'minlash, inson huquqlarini himoya qilish, sud-huquq tizimini takomillashtirish, davlat organlari faoliyatining ochiqqligini oshirish va korrupsiyaga qarshi kurashish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan hisoblanadi. Ushbu vazifalarning samarali amalga oshirilishi fuqarolarning davlat institutlariga bo'lgan ishonchini mustahkamlash, jamiyatda adolat va qonuniylilikni qaror toptirishga xizmat qiladi.

Mazkur maqolaning maqsadi qonun ustuvorligining nazariy va konstitutsiyaviy-huquqiy asoslarini o'rganish, uning jamiyat hayotidagi ahamiyatini yoritish hamda ushbu tamoyilni amalda mustahkamlashga qaratilgan takliflarni ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun qonun ustuvorligining mazmun-mohiyatini ochib berish, uning inson huquqlarini ta'minlashdagi o'rnini aniqlash, qonunchilik asoslarini tahlil qilish, qonuniylilikni ta'minlashga ta'sir qiluvchi muammolarni ko'rib chiqish va tegishli amaliy tavsiyalar ishlab chiqish vazifalari belgilandi.

Adabiyotlar tahlili. Qonun ustuvorligi huquqiy davlatning asosiy belgilaridan biri bo'lib, davlat hokimiyatining qonun bilan cheklanishi, inson huquqlarining himoya qilinishi va jamiyatda adolat tamoyillarining qaror topishini nazarda tutadi. Ushbu tushuncha huquqshunoslikda qonuniylilik, huquqiy tenglik, huquqiy aniqlik va davlat organlari faoliyatining qonuniyligi bilan chambarchas bog'liq holda o'rganiladi.

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi qonun ustuvorligini ta'minlashning asosiy huquqiy manbai hisoblanadi. Konstitutsiyaning 15-moddasida Konstitutsiya va qonunlarning ustunligi, Konstitutsiyaning oliy yuridik kuchga egaligi hamda to'g'ridan-to'g'ri amal qilishi belgilangan. Mazkur qoida davlat organlari va boshqa subyektlar faoliyatining konstitutsiyaviy-huquqiy asoslarini belgilashda muhim ahamiyatga ega. Konstitutsiyaning 20-moddasida inson huquq va erkinliklarining bevosita amal qilishi hamda davlat organlari tomonidan inson bilan munosabatlarda qonunchilikda belgilangan kafolatlarning ta'minlanishiga oid qoidalar mustahkamlangan. 55-moddada esa har kimga o'z huquq va erkinliklarini sud orqali himoya qilish, davlat organlari va boshqa tashkilotlarning qonunga xilof qarorlari,

harakatlari yoki harakatsizligi ustidan sudga shikoyat qilish imkoniyati kafolatlangan. Ushbu normalar qonun ustuvorligining inson manfaatlarini himoya qilish bilan uzviy bog‘liqligini ko‘rsatadi [1].

Qonun ustuvorligini ta‘minlashda normativ-huquqiy hujjatlarning o‘zaro muvofiqligi ham muhim o‘rin tutadi. O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 20-apreldagi O‘RQ-682-son “Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risida”gi Qonuni normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqish, qabul qilish, e‘lon qilish va tizimlashtirish bilan bog‘liq munosabatlarni tartibga soladi. Ushbu huquqiy mexanizmlar qonunchilikning izchilligini ta‘minlash va huquqiy ziddiyatlarni kamaytirishga xizmat qiladi [2].

Davlat organlari faoliyatining ochiqligi va hisobdorligi qonun ustuvorligining amaliy kafolatlaridan biridir. O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 5-maydagi O‘RQ-369-son “Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to‘g‘risida”gi Qonuni davlat organlari faoliyati haqidagi axborotdan foydalanish va jamoatchilikni xabardor qilishning huquqiy asoslarini belgilaydi. Ochiqlik davlat boshqaruvida shaffoflikni oshirish, jamoatchilik nazoratini rivojlantirish va davlat organlarining hisobdorligini kuchaytirishga yordam beradi [3].

Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 8-yanvardagi O‘RQ-457-son “Ma‘muriy tartib-taomillar to‘g‘risida”gi Qonuni ma‘muriy organlar faoliyatida qonuniylik, mutanosiblik, ochiqlik, shaffoflik va manfaatdor shaxslarning huquqlarini himoya qilish kabi prinsiplarga asoslanadi. Mazkur qonun davlat organlarining ma‘muriy qarorlar qabul qilish jarayonida qonunchilik talablariga rioya etishi uchun muhim huquqiy asos yaratadi [4].

Qonun ustuvorligini mustahkamlash korrupsiyaning oldini olish bilan ham bevosita bog‘liq. O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 3-yanvardagi O‘RQ-419-son “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonunida qonuniylik, fuqarolarning huquq va qonuniy manfaatlar ustuvorligi, ochiqlik va shaffoflik kabi prinsiplar belgilangan. Mazkur huquqiy asoslar korrupsiyaga qarshi kurashish, huquqbuzarliklarning oldini olish va davlat boshqaruvida qonuniylikni mustahkamlash uchun muhim ahamiyatga ega [5].

Bundan tashqari, “Jamoatchilik nazorati to‘g‘risida”gi Qonun fuqarolar va fuqarolik jamiyati institutlarining davlat organlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshirishiga oid huquqiy asoslarni belgilaydi. Jamoatchilik nazorati davlat boshqaruvida ochiqlikni kuchaytirish, ijtimoiy mas‘uliyatni oshirish va qonuniylikni ta‘minlashga ko‘maklashadi [6].

Yuqoridagi normativ-huquqiy manbalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, qonun ustuvorligi o‘zaro bog‘liq bir necha yo‘nalishni qamrab oladi. Bular Konstitutsiya va qonunlarning

ustunligi, inson huquqlarining himoyasi, davlat organlari faoliyatining ochiqqligi, ma'muriy qonuniylik, korrupsiyaning oldini olish va jamoatchilik nazoratini rivojlantirishdan iborat. Mazkur mexanizmlarning o'zaro uyg'unligi qonun ustuvorligini amalda ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Metodologiya. Mazkur tadqiqot qonun ustuvorligining huquqiy asoslari va uning jamiyatdagi ahamiyatini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida normativ-huquqiy hujjatlarni tahlil qilish, tahlil va sintez, tizimli yondashuv hamda mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Normativ-huquqiy tahlil usuli yordamida O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlarda qonun ustuvorligini ta'minlashga oid normalar o'rganildi. Tahlil va sintez usullari orqali qonuniylik, inson huquqlarini himoya qilish, davlat organlari faoliyatining ochiqqligi va korrupsiyaga qarshi kurashish o'rtasidagi bog'liqlik yoritildi. Tizimli yondashuv qonun ustuvorligini alohida huquqiy normalar yig'indisi sifatida emas, balki davlat institutlari, huquqni qo'llash amaliyoti va fuqarolarning huquqiy madaniyati bilan uzviy bog'liq hodisa sifatida o'rganish imkonini berdi. Mantiqiy umumlashtirish usuli asosida mavjud huquqiy qoidalar tahlil qilinib, qonun ustuvorligini mustahkamlashga doir xulosalar va amaliy tavsiyalar shakllantirildi. Tadqiqotning asosiy yo'nalishi qonun ustuvorligining normativ-huquqiy asoslari bilan uning amaliy ta'minlanishi o'rtasidagi munosabatni ochib berishdan iborat bo'ldi. Shu jihatdan qonunlarning mavjudligi, ularning ijrosi, davlat organlari faoliyatining qonuniyligi va fuqarolarning huquqlarini himoya qilish imkoniyatlari o'zaro bog'liq mezonlar sifatida ko'rib chiqildi.

Tahlil va natijalar. Qonun ustuvorligi jamiyatda huquqiy tartibni ta'minlash, davlat hokimiyati faoliyatini qonun bilan belgilangan doirada amalga oshirish va inson huquqlarini himoya qilishning asosiy shartlaridan biridir. Mazkur tamoyilning samaradorligi qonunlarning qabul qilinishi bilangina emas, balki ularning barcha subyektlar tomonidan bir xilda bajarilishi va huquqni qo'llash amaliyotining adolatli tashkil etilishi bilan belgilanadi.

Birinchidan, qonun ustuvorligi davlat organlari va mansabdor shaxslarning faoliyatini huquqiy jihatdan cheklash va tartibga solish orqali namoyon bo'ladi. Davlat organlari o'z vakolatlarini amalga oshirishda Konstitutsiya va qonun talablariga rioya etishi, qarorlarini qonuniy asoslar bilan izohlashi hamda fuqarolarning huquq va qonuniy manfaatlarini hisobga olishi lozim. Vakolatlarning qonun bilan belgilanishi davlat boshqaruvida o'zboshimchalikning oldini olish va fuqarolarning huquqiy himoyasini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, qonun ustuvorligi inson huquq va erkinliklarini ta'minlash bilan uzviy bog'liq. Konstitutsiyada mustahkamlangan huquq va erkinliklarning amalda

ta'minlanishi uchun fuqarolar o'z huquqlarini bilishi, ularni himoya qilish mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishi va davlat organlari tomonidan ularning qonuniy manfaatlarini hurmat qilinishi zarur. Huquqlarning buzilishi holatlarida sudga murojaat qilish imkoniyati hamda buzilgan huquqlarni tiklash mexanizmlarining samaradorligi qonun ustuvorligining muhim ko'rsatkichlaridan hisoblanadi [1].

*Uchinchi*dan, qonun ustuvorligini ta'minlashda qonunchilikning izchilligi va huquqiy aniqlik muhim ahamiyatga ega. Normativ-huquqiy hujjatlarning o'zaro muvofiqligi, ularning mazmuni aniq va tushunarli ifodalanganligi hamda qonunchilikdagi o'zgarishlarning o'z vaqtida yetkazilishi huquqni qo'llash amaliyotida turlicha talqinlarning kamayishiga yordam beradi. Qonunlarning barqaror va tushunarli bo'lishi fuqarolar, tadbirkorlik subyektlari va davlat organlari faoliyatida huquqiy ishonchlilikni oshiradi [2].

*To'rtinchi*dan, davlat organlari faoliyatining ochiqligi qonun ustuvorligining amaliy kafolatlaridan biridir. Davlat boshqaruvida axborotning ochiqligi fuqarolarga davlat organlarining qarorlari, vazifalari va faoliyati haqida ma'lumot olish imkonini beradi. Bu esa jamoatchilik nazoratini rivojlantirish, davlat organlarining mas'uliyatini kuchaytirish va qarorlar qabul qilish jarayonida shaffoflikni ta'minlash uchun sharoit yaratadi [3; 6].

*Beshinchi*dan, ma'muriy tartib-taomillarga rioya etish davlat organlari bilan fuqarolar o'rtasidagi munosabatlarda qonuniylilikni ta'minlashga xizmat qiladi. Ma'muriy qarorlarni qabul qilishda belgilangan tartiblarga rioya etish, manfaatdor shaxslarning fikrini hisobga olish va qabul qilingan qarorlarning huquqiy asoslarini tushuntirish fuqarolarning qonuniy manfaatlarini himoya qilishga yordam beradi. Shu sababli ma'muriy organlar faoliyatida qonuniylilik va shaffoflik talablariga rioya etilishi alohida ahamiyat kasb etadi [4].

*Oltinchi*dan, korrupsiyaga qarshi kurashish qonun ustuvorligini mustahkamlashning muhim yo'nalishidir. Korrupsiya davlat organlari faoliyatida qonuniylilik va tenglik tamoyillarining buzilishiga, fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchi pasayishiga hamda ijtimoiy adolatga putur yetishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli korrupsiyaning oldini olish, manfaatlar to'qnashuvini boshqarish, davlat organlari faoliyatida shaffoflikni ta'minlash va qonunbuzarliklar uchun javobgarlikning muqarrarliligiga erishish muhim vazifalardan hisoblanadi [5].

*Yettinchi*dan, fuqarolarning huquqiy ongi va madaniyatini yuksaltirish qonun ustuvorligining ijtimoiy asoslarini mustahkamlaydi. Fuqarolar qonunlarning mazmunini bilishi, o'z huquq va majburiyatlarini anglashi hamda huquqiy nizolarni qonuniy yo'l bilan hal qilishga intilishi jamiyatda qonuniylilik muhitini shakllantiradi.

Huquqiy tarbiyani ta'lim muassasalarida, oilada va mahallalarda izchil olib borish huquqbuzarliklarning oldini olishga ko'maklashadi.

Shu bilan birga, qonun ustuvorligini ta'minlashda muayyan muammolar yuzaga kelishi mumkin. Jumladan, qonunchilikdagi murakkabliklar, huquqiy axborotdan foydalanish imkoniyatlarining cheklanganligi, aholining huquqiy savodxonligi yetarli emasligi va davlat organlari faoliyatida shaffoflikning sustligi fuqarolarning o'z huquqlarini amalga oshirishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bunday muammolarni bartaraf etish uchun qonun hujjatlarini tushunarli shaklda yetkazish, huquqiy maslahat xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va davlat organlari faoliyatining hisobdorligini kuchaytirish zarur. Qonun ustuvorligini baholashda faqat qabul qilingan qonunlar soniga tayanish yetarli emas. Bunda qonunlarning amalda bajarilishi, fuqarolarning buzilgan huquqlarini tiklash imkoniyatlari, davlat organlari qarorlarining qonuniyligi, sud orqali himoyalani sh imkoniyati va jamoatchilik nazoratining samaradorligi ham hisobga olinishi lozim. Ushbu mezonlarni muntazam o'rganish huquqiy tizimning kuchli va takomillashtirish talab etiladigan jihatlarini aniqlash imkonini beradi.

Tahlil natijasida qonun ustuvorligini mustahkamlash uchun bir-biri bilan bog'liq quyidagi yo'nalishlar muhimligi aniqlandi: qonunchilikning izchilligini ta'minlash, davlat organlari faoliyatining ochiqqligini kuchaytirish, inson huquqlarini himoya qilish mexanizmlarini takomillashtirish, korrupsiyaning oldini olish va aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirish. Ushbu yo'nalishlar o'zaro uyg'un holda amalga oshirilgan taqdirdagina qonun ustuvorligining jamiyat hayotidagi amaliy samaradorligini oshirish mumkin.

Shu asosda quyidagi amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

- *Aholi uchun qonun hujjatlari va huquqiy tartib-taomillar mazmunini sodda va tushunarli shaklda tushuntirish ishlarini kengaytirish.*
- *Davlat organlarining qarorlari va faoliyati haqidagi ochiq axborotdan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash.*
- *Fuqarolarning buzilgan huquqlarini tiklash, sud orqali himoyalani sh va huquqiy maslahat olish imkoniyatlarini kengaytirish.*
- *Korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish va davlat boshqaruvida shaffoflikni ta'minlash.*
- *Ta'lim muassasalarida huquqiy savodxonlik va qonunlarga hurmat ruhida tarbiyaviy ishlarni izchil tashkil etish.*
- *Qonunlarning amalda bajarilishini baholashda aniq mezonlardan foydalanish va aniqlangan muammolar yuzasidan tegishli choralar ko'rish.*

Mazkur takliflar qonun ustuvorligini mustahkamlash, davlat organlari va fuqarolar oʻrtasidagi ishonchni oshirish hamda jamiyatda huquqiy madaniyatni rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, qonun ustuvorligi demokratik huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini barpo etishning asosiy tamoyillaridan biri boʻlib, jamiyatda qonuniylik, adolat, barqarorlik va inson huquqlarini taʼminlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur tamoyil davlat organlari, mansabdor shaxslar, tashkilotlar va fuqarolarning qonunlarga rioya etishi, inson huquq va erkinliklarining kafolatlanishi hamda qonun oldida tenglikning amalga taʼminlanishida namoyon boʻladi.

Tadqiqot davomida Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonun ustuvorligini taʼminlashga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar tahlili shuni koʻrsatadiki, mazkur tamoyilni mustahkamlash faqat qonunlarni qabul qilish bilan cheklanmaydi. Buning uchun qonunlarning samarali ijrosini taʼminlash, davlat organlari faoliyatining ochiqligi va hisobdorligini kuchaytirish, inson huquqlarini himoya qilish mexanizmlarini takomillashtirish hamda korrupsiyaga qarshi kurashish choralari izchil amalga oshirish zarur.

Shuningdek, qonun ustuvorligini taʼminlashda aholining huquqiy ongi va madaniyatini yuksaltirish, taʼlim muassasalarida huquqiy tarbiyani kuchaytirish va fuqarolik jamiyati institutlarining jamoatchilik nazoratidagi ishtirokini rivojlantirish muhim oʻrin tutadi. Fuqarolarning oʻz huquq va majburiyatlarini bilishi hamda qonuniy himoya vositalaridan foydalana olishi huquqiy davlatning barqaror rivojlanishiga yordam beradi.

Maqola doirasidagi tahlil asosida qonun ustuvorligini mustahkamlashning asosiy shartlari sifatida qonunchilikning izchilligini taʼminlash, qonunlarning amaliy ijrosini kuchaytirish, davlat boshqaruvida shaffoflikni oshirish va fuqarolarning huquqiy savodxonligini rivojlantirish belgilandi. Ushbu yoʻnalishlarning oʻzaro uygʻun amalga oshirilishi huquqbuzarliklarning oldini olish, fuqarolarning davlatga boʻlgan ishonchini mustahkamlash va jamiyatda adolat muhitini shakllantirishga xizmat qiladi. Demak, qonun ustuvorligini taʼminlash davlat organlari, fuqarolik jamiyati institutlari va fuqarolarning oʻzaro hamkorligini talab etadigan uzluksiz jarayondir. Har bir shaxsning qonunlarga hurmat bilan munosabatda boʻlishi, davlat organlarining oʻz vakolatlarini qonun asosida amalga oshirishi va inson huquqlarining ishonchli himoya qilinishi mamlakatning barqaror taraqqiyoti hamda adolatli jamiyatni shakllantirishning muhim sharti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Yangi tahrir. — 2023-yil 30-aprelda referendum orqali qabul qilingan.
2. O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 20-apreldagi O‘RQ-682-son “Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 5-maydagi O‘RQ-369-son “Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 8-yanvardagi O‘RQ-457-son “Ma’muriy tartib-taomillar to‘g‘risida”gi Qonuni.
5. O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 3-yanvardagi O‘RQ-419-son “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonuni.
6. O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 12-apreldagi O‘RQ-474-son “Jamoatchilik nazorati to‘g‘risida”gi Qonuni.
7. O‘zbekiston Respublikasining 1994-yil 22-sentabrdagi 2012-XII-son Jinoyat kodeksi.
8. O‘zbekiston Respublikasining 1995-yil 21-dekabrdagi 163-I-son Fuqarolik kodeksi, birinchi qism.
9. O‘zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 257-II-son “Prokuratura to‘g‘risida”gi Qonuni.
10. O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 3-dekabrdagi O‘RQ-378-son “Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to‘g‘risida”gi Qonuni.
11. O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 28-iyuldagi O‘RQ-703-son “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonuni.
12. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni.